

Xanım AYDIN

23 iyul 2016

WWW.KASPI.AZ

NƏSR

22

GÜNEŞ ÖVLADI

na gələni qarnına sığal çəkə-çəkə, bir-bir ona danişdi, ağladı. Elə bil yazıığın ürəyi dolmuşdur. Çoxdan torpağın soyutduğu ana-bacısı əvəzine nə dəri vardi hamisini dil-dil ötdü. Həkim balaca tütəyə oxşayan taxta aləti onun qarnına direyərək artıq gec olduğunu söylədi.

- Ay Telli bacı, bu ta əməlli-başlı böyük uşaqdı y e. Məhv ələmək olmaz axı. Həm tibbi cəhətdən mümkünsüz, həm də vallah günahdı. Allah verən paydı. İnşallah ruzisin də verər, saxlayarsınız. O birləri necə, bu da elə. Həyat-bacan meyveylə doludu. Onlardan ye, uşaq sağlam olsun. Ta nəsə eleməkçün geddi, bacı. Get ərinin də razı sal. Uşağın ürəyi saat kimi döyündür.

Xeyli vaxt kişi Tellini dindirmədi. Onu da qınamaq olmurdur. Neyləsin, dolanışıği çox ağır idi. Onsuz da uşaqları bir qarın ac, bir qarın tox böyüdürdü. Telli həyat-bacada odun yardı, daş daşıdı, tarlada işlədi, evin işin gördü. Qızları da bacardıqları qədər ona kömək edirdilər. Amma onlar da hələ balacayırlar. Düşündü ki, bəlkə ağır işlər görə uşaq düşər, tələf olar. Elə bu cür düşünə-düşünə aylar ötdü, bir də əlinde yaba ot tayasını sahmana salarkən sancı-sı tutdu, qonşular harayına çatdı. Qonşusu Ceyran, bir də kəndin mamaçası Tükəzban bu uşağı dünyaya getirdilər. Uşaq süd kimi ağappaq idi. Amma nədənse heç ağlamadı. Tükəzban xala yanına bir-iki şillə çəkəndən sona körpe ağladı. Ətli-qanlı olsa da, zeif görünürdü nəsə. "Allah saxlasın" deyib, verdilər anasının qucağına. Körpe elə zəif idi ki, süd əmməyə belə çənəsində taqət yoxuydu. Artıq bir neçə gün keçmişdi. Ərinin evə kefi kök gəldiyini gördü. Ləyəndə isti su gətirib ayaqlarını yudu, yemeyini-içməyini verdi ki, heç nədən narazılığı olmasın. Gedib körpəni qırğıq qırçınlı, xırda güllü əskiye bələyib, qırmızı lentlə bağladı. Lentin tən ortasından da o uşaqdan bu uşaga, bu uşaqdan o uşaga qalan gözmuncunu sancdı, ərinə yaxınlaşdı.

- Başına dönüm, bax nə göyçək oğlan uşağıdır. Qaşları ayparadı elə bil. Gözleri də badami. Vallah günəşə oxşayır. Günahdı. Özə balandı,

niyə üzünə baxmırsan? Gözlərinin içi gülür.

Gülnisə körpəni qorxa-qorxa ərinə uzatdı. Dedi bəlkə görüb rəhami gelər, qucağına alar balasını. Əri üzünü yana tutub qəzəbləndi. Amma bir gözünün ucuya ani iti baxışla uşağı nəzər yetirdi.

- Sənə demişdim ki, daha uşaq istəmirəm! Birtehər uşaqdı. Arvad, bilmirəm bu nə baladı, bu nə uşaqdı. Amma onu bilmək ki, bu uşaqla bəsimiz bəla çəkəcək.

- "Sən Allah, balamızdı belə demə. Körpəyə ad da qoymamışq. Nə ad məsləhet bilirsənə onu da qoy" - çəkinə-çəkinə, gözükögəli adamlar kimi dilləndi.

Kişi borc iyiyə kimi narazi-narazı uşağı qucağına aldı. Bazarda satdıq mal kimi gözdən keçirəndən sonra zəif, xəstə olduğunu hiss etdi. Dedi ki, adını Əjdər qoyuram. Əjdər qüvvə, güc, qüdrət deməkdir. Adını belə çağırıq ki, güclü olsun. Qulağına adını deyib, sağ qulağına azan, sol qulağına iqaməni oxudu.

Günler ötərdü... Əjdər böyüyüdü...

Amma körpə zəif idi. Telli onu həkimə apardı.

çıxdı. Gecəni səhərə kimi başında butalı kəlağayı əlleri göydə Telli Alla-ha dua elədi ki, balasını salamat eləsin, ona şəfa versin. Birdən səhərin alatoranında, qaratoyuqların təzəcə səs-səsə verdikləri vaxtda ox nişana giren kimi yadına uşağı salmaq üçün qarnına bağladığı isti şal düşdü. Hə elədi fikrindən çıxara bilmədi ki, bilmədi. Allahın ona cəza verdiyini fikirleşib, hönkür-hönkür ağladı. Günahı özündə gördü. "Yəqin qarnıma istilik verməklə körpəmə ziyan vurmışam. Onu mən xəstə etmişəm, anan ölsün, ay Əjdər" - deyə ürəyindən qara qanlar keçdi. Bu kənddə böyümüş, cəmi dörd sinif bitirmiş, kəmsavad qadın hardan bileydi ki, o şalın bu uşaqın xəstə doğulmasına heç bir aidiyati yoxdu. Amma o elə ömür boyu günahı özündə bildi. Bu fikir ürəyində qol-budaq atdı.

Günler ötərdü... Əjdər böyüyüdü...

Uşaqlar küçədə qaçıb oynayırdılar. Kəndin vurub-yıkan uşaqları Əjdəri lağla qoyardı. Ona "xəstə" deyib gülürdülər. Əjdərinə gözləri həyat dolu idi. O, deyilənlərin çoxunu başa düşmürdü belə, ele hey gülümşəyirdi. Anası çəperin o tayında hovuzun

onlar bir-bir cəzalarını alırdılar. Qardaşları Rəşid və Mustafa "paylarını" verirdi.

Günler ötərdü... Əjdər böyüyüdü...

Altıncı sinfi bitirəndən sonra da ha məktəbdə oxuya bilmədi. Yuxarı sınıflarda fiziki və əqli inkişafı buna yol vermedi. Direktor Tellini məktəbdə öz iri, işiqli, yaraşıqlı, pəncərələrində müxtəlif qəribə dibçək gülləri olan kabinetinə dəvət edib, Əjdərin daha bu məktəbdə təhsilini davam etdirə bilməyəciyini bуз kimi soyuqluqla söylədi. Qovluğun arasında sənədlərini ona uzatdı. Telli oğlunun əlindən tutub kənd boyu evinə çatanaçan ağladı. Həmin günü ağızı oruclu qadın bilmədi tanrıya insallardan şikayət etsin, yoxsa tanrıya elə tanrıdan şikayət etsin! Günələr ötərdü... Əjdər böyüyürdü...

Əjdər elə hey anasından yemek istəyirdi. Onda toxluq hissi yoxuydu. Bir boşqab dolu yeməyini yeyib süfrədən duran kimi, "acam" deyirdi, ağlayıb yemək istəyirdi. Çox yeyirdi. Həkimse ona çox yeməməyi məsləhət görmüşdü. Telli "yemək yoxdu, olmaz yemək, bir azdan yeyərsən, indi yemisən, bəsdi yedin, olmaz axı, Əjdər get həyətdə oyna sonra yenə yeyərsən" deyib açıqlanırdı, mətbəxdən qovurdu. Bəzən gecə Əjdər elə yemək istəyə-istəyə, ağlayıb yatırırdı. Sərt cavab versə də, ona yemək vermediyi üçün ürəyi yanırı.

Qardaşları Bakıda iddi. O, evdə qoca ata-anasının ve bacılarının ümidiində iddi. Amma onlara daha çox da böyük ehtiyacı qalmamışdı. Nə qədər də olsa bacıları onu gözündən qırğıq qoymurdular. Əjdər sevgi, qayğıyla əhatə olunmuşdu. Öz də artıq xeyli böymüşdü. Yaşlılarından geri qalsa da, artıq çox şeyi dərk edir, başa düşür, yaşına uyğun olmasa da inkişafı xeyli irəliləmişdi. Birçə nitqə tam qaydasına düşməmişdi. Son vaxtlar o cür sakit uşaq yaman qıcıqlıydı amma. Hər şeye əsbəbileşir, ne evdə, ne çöldə qərat tuta bilmirdi. Yere göye sıyrırdı. Tez-tez hali dəyişir, özünü pis hiss edir, canında ağrıları olurdu, qovurulurdu. Telli "bu gün keçər, sabah keçər" fikrəsində iddi. Amma Əjdər get-ge-tə pisləşirdi. Dəli kimi qışqırı, nə istədiyini heç özü də bilmirdi. Telli Universiteti təzəcə bitirib Bakıda işə düzələn oğlu Rəşidə zəng etdi:

- Alo, Rəşid, bala, başımı itirishəm. Əjdərə nəsə olub. Bilmirəm neyim. Uşaq dəli mala dönbü bütün gün böyüürür. İpə-sapa yatırı.

Gözünün yaşını axıda-axıda boğuş səsle davam etdi:

- Rəşid, gəlməsən bu uşaq əldən gedəcək. Boyuna qurban olum, tez gəl.

Ömrünü əzab içinde, dərd içinde keçirən bu qadın, bu ana hönkürtü çəkib daha danışa bilmədi. Dəstəyi atıb həyətdə dilxor va-gəl edən Əjdəri sakitləşdirməyə qəcdi.

Rəşid vəziyyətin nə yerde olduğunu anladı. Şəhərin ən tanınmış mütəxəssisi ilə görüşüb ondan məsləhət aldı. Və müayinə üçün gün təyin edib, bir-iki lazımlı olan şey götürüb ilk avtobusla kəndə yollandı. Alaqqarlılıqda kəndə çatan Rəşidi doqqazda ağlaya-ağlaya yoluñ gözləyən Solmaz qarşılıdı. Əjdərin vəziyyəti doğrudan da yaxşı deyildi. Həddi-buluşa çatmışdı. Ona görə də özü anlamadan bu vəziyyətə düşməşdi. Rəşid içindəki kədəri boğdu, özünü toplayıb Əjdəri qucaqlayaraq salamlaşdı.

- Əjdər, qqaşım, necəsən? Səni Bakıya aparacam. Olarsan sən də bakılı qədəş. Hə, necədi? Darixısan sən burda. Gedək səni şəhəri gəzdirməm, yaxşı restoranə aparacam, nə istəsən yeyərsən. Ah unutmuşdum, dondurma da alacam, nə qədər istəsən. Mustafa da ordadı. Üç qardaş - üç ığid gəzib dolanarıq şəhərdə.

Davamı səhifə 23-də

- Ay doxdur, qurban olum, bir bu körpəyə bax. Yaman zəifdi. Ət kimi-di. Buna qədər yeddi uşaqım olub. Heç biri belə olmuyub. Heç bilmirəm neyim.

Həkim ilk baxışdanza uşaqın genetik xəstə olduğunu sezdi, ürəyi də çox zəif döyündürdü. Əzab çəkə-çəkə sözünü necə başlayacağını düşünüdü. Ananın çox narahatçılığını görüb, körpənin xəstəliyi haqqında məlumat verməyə məcbur oldu.

- Telli bacı, heç bilmirəm necə deyim, necə izah edim. Bu ırsi xəstəlikdi. Balaca, Daundu. Bu isə o deməkdir ki...o deməkdir ki...

Həkim vurnuxa-vurnuxa qaldı. Ayağa durdu, ellərini aq xalatının ciblərinə salıb ora-bura var-gel etdi. Tellinin həyəcan içində halqalanıb ona zillənən gözlərindən heç nə anlamadığını görüb dayandı. Tavanın küncünə baxa-baxa bu tibbi terminlə qarışısındaki yazılıq qadına heç nə vermədiyini anladı. Və yenidən izah etməye başladı.

- Telli bacı, uşaqınız daundu. Bu cür xəstəlikle doğulan uşaqlar çox istiqanlı, mehriban olsalar da, bir az kəməgil olurlar. Gec yeri yirlər, gec danışırlar. Yaşıdlarından fərqlənirlər. Hə, bir də qoymayın çox aqlasın. Ürəyi də zəifdi. Onu qorumaq lazımdı... Üzləri gürəşə oxşayır, ona görə "Günəş övladi" deyirlər bunlara. Günəşini qor, qalanı yaxşı olacaq.

Evdə ərinə danişdi. O da bir söz demədən siqaret yandırıb artırmaya

başında pal-paltarı suya çəkə-çəkə eşidir, xıśin-xıśin ağlayırdı. Sabunlu əllərinin o biri üzüyle gözünün yaşıni silir, sabun köpüyü gözünü acısdırır və bunu bəhane edib dəha da çox ağlayırdı. Qardaşları isə onu incidən uşaqları xəlvətə salıb ezişdiridilər. Əjdəri bütün aile çox sevirdi. Elə mehriban gülüşü vardi ki, onu ezişləməmək, ona isnişməmək mümkün deyildi. Zeynəb həkim də tez-tez gəlib ona baş çəkir, inkişafını izləyir, anaya yeni məsləhətlər verirdi. Telli gözünün suyu ovunda onu dinleyir, dediklərinə Əjdər doğulandan bəri tutduğu göy üzüldə damadama dəftərcəyə özü bildiyi kimi qeyd edirdi ki, unutmasın. Əri isə daha Əjdər haqqında pis heç nə demirdi. Artıq evində bir xəstə, bəlkə də xəstə yox, digər uşaqlardan fərqli bir uşaqın böyüməsinə adət etmiş, bununla barışmışdı.

Günler ötərdü... Əjdər böyüyüdü...

Telli onu aralarında dörd yaş fərq olmasına baxmayaraq, bacısı Solmazla bir sinfe - məktəbə yazdırıldı. Tek sinfe ötürməyə ürek elemirdi. Bacısı isə ona dayaq olur, qoruyur. Əjdər özünü müdafiə edə bilmirdi. Heç yaxşı danışa da bilmirdi. Müəllimlər ona "üç" yazaraq sinfdəsinə ötürürdülər. Sinif yoldaşları onu ezişləyirdi. Kimi konfet verir, kimini şirniyyata qonaq edirdi. Ev tapşırıqlarını isə Solmaz yazırırdı. Əjdəri incidən pis uşaqları da vardi. Amma

GÜNES ÖVLADI

(Əvvəli səhifə 22-də)

Səhər tezdən Rəşid həyətdəki su kranında əl-üzünü yuyanda Əjdər artıq hazır idi. Dayısı oğlunun toyunda atasının onunçün aldığı kostyumunu geyinmiş, saçlarını yan daramış, etirənmişdi. Bakıya gəzməyə gedəcək deyə elə sevinirdi ki. Atası cibinə pul da qoymuşdu. Rəşidin bu mənzərədən içi yanındı, od tuturdu. Bir təhər özünü toplayıb, gülümşədi. O da tez hazırlaşıb, evdəkilərlə həlləşdi. Gözleri ağlamaqdan daha düz-əməlli görməyən Telli də arxalarınca bir qab su atıb "yolunuz açıq olsun, xeyir aparin, sağ-salamat gedin-gelin" dedi. Yola çıxdılar. Hava isti olsa da yol boyu Əjdər kostyuminun pencəyini əynindən çıxartmadı, istənirdi ki, yaraşığı pozulsun. Uşaq kimi elə hey sevinirdi... Bakıya çatan kimi Rəşid onu ən yaxşı restoranda ürəyi istəyən yemekləri sıfariş verdi. Sanki onun könlün almaq istəyirdi.

Səhəri gün elə vədələşdiyi həkimin qəbuluna getdilər. Əjdər heç nə başa düşmədi. Rəşid ona toxraqlıq verdi. Həkim onu sadəcə müayinə edəcək. Əjdəri kiçik əməliyyat stoluna uzadılar. Tibb bacısı qoluna iynə vurdu. Əjdərin "bu niyə?" sualına həkim "narahat olma, səni sağaldıb kəndə yola salacam. Lap sapşaglam olacaqsan" - deyə cavab verdi. O da həyacanlı gözlərini həkimdən çəkib Rəşidə dikdi. Rəşid cavabında kirpiklərini bir-birinə möhkəm sixaraq, baxışlarıyla ona "Əjdər, qorxma, mən burdayam, hər şey yaxşı ola-caq" - "dedi".

Rəşid çölə çıxıb sıqareti sıqarete caladı. Ta o vaxta kimi ki, həkim dəhlizə çıxıb "hər şey yaxşıdı, bir azdan ayılacaq. Onu evə apara biləcəksiniz. Və hər şey yaxşı olacaq. O, əvvəlki həyatına sakit davam edəcək" söylədi. Rəşid daha özünü saxlaya bilmədi. Dolmuş gözlərini gizlətmək üçün gah xəstəxananın metlax döşənmiş boz döşəməsinə, gah da ki, təzəcə ağardılmış tavanına qaçırdı. Həkim əlini onun çiyinə qoyub "başqa əlac yox id, özünü günahkar bilmə, ən düzü elə bu id" dedi. Bir azdan Əjdər özüne gəldi, özünə gələn kimi də tibb bacısından qardaşını xəber aldı. Rəşid onun qoluna girib qaldırdı. Paltarını, ayaqqabılarını geyindirdi. Daraqla onun saçlarını yana daradı. Əjdərin başı gicəlləndi. Səntirləyib yenidən oturdu. Tibb bacısı təzyiqini ölçüdü, bir balaca ağ həb verdi. Əjdər bir azdan artıq özünü tam yaxşı hiss edirdi. İki qardaş xəstəxanadan çıxıb yoluñ kənarındakı aptekdən həkimin reseptdə yazdığı ağrıkesiciləri alaraq, yaxınlıqdə dəyənmiş taksiyə oturdular. Birbaş kəndə sürdürlər. Gecə doğma ev-eşiklərinə çatdılar. Əjdəri Solmaz evə apardı. Yerini hazırladı ki, tez yatsın. Rəşidsə səhərə kimi həyətdəki heyva ağacının altında yenə sıqareti sıqarete caladı. Əməliyyatdan qabaq həkimlə etdikləri səhbət yadına düşdü. Onu vaxtında axtalamasalar əsəbləri çox pozulacaq, rahatçılığı olmayacaqdı. Buna razılıq kağızında hem də əməliyyatın kiçik olmasına baxmayaraq, Əjdərin ondan sağ çıxmamaq ehtimalı olduğu da bir maddə kimi qeyd olunmuş və qardaşının bu cür hal olarsa, həkimə və klinikaya heç bir etiraz etməyəcəyi bəndi yer almışdı. Rəşid bir Allah bilir bu kağıza necə qol çəkmişdi. İndi həmin anı heyva ağacının altında təkrar yaşıdı. Canına üşütmə doldu ki, heç qışın soyuğunda bu cür titrəməz adam. Bir də ayıldı ki, kəndin təcili yardım hə-

kimləri başının üstündədir. Rəşid keçirdiyi stressdən mikroinfarkt keçmişdi. Ürəyinin içində elə bil ocaq qalanmışdı. Əjdərin həyacan içinde ora-bura vurnuxuduunu gördü. Cibindəki dərmanları Solmaza uzadıb işarə etdi ki, Əjdərindir. Vaxtında versin ki, ağrısı olmasın. Heç ürəyindəki sancı yadına da düşmürdü. Bir neçə günə Əjdər də Rəşid da özünə geldilər. Əjdər çobanlığına, Rəşidse Bakıya işinə qayıdı. Onun nə əməliyyat keçirtdiyininse Rəşiddən başqa heç kim bilmədi.

Bacılarından dördü ailə qurmuşdu. Bir Solmaz qalmışdı. O da Əjdər görə ərə getmirdi ki, onu tək qoymasın. Atası da artıq dünyasını dəyişmişdi. Ürəyi dərddən qubar bağلامış ana da yaşlanmışdı. Ayaqları yer tutmurdu. Əjdər onun qoluna gibrə həyətə çıxdı, nazını çekir, bəmbəyaz saçlarını darayırdı, hörürdü, nəvazış göstərirdi. Hər işə Əjdər qaçırdı. Əjdərin dünyaya qədəm qoymasından xeyli illər keçə də, o kənddəki camaatın çoxu heç də düzəlməmişdi. Yenə də Əjdəri amansızca lağa qoyanlar tapılırdı. Ananın qulağı bunlara artıq uzun illər öyrəşə də, ürəyi öyrəşə bilmirdi. Hey fikir çəkirdi. Həm də ki, "mən ölündən sonra Əjdərin hali necə olacaq?!" fikri onu əldən salırdı. Az kədər yaşamışdı arıq balaca canıyla. Hər dəfə televizorda "daun" sözü eşidənən gözlerinin yaşını saxlaya bilmirdi. Oğul-uşağı kiridib diqqətlə qulaq asındı. Allahın möcüzəsini - bu xəstəyə dəvəni həkimlərin dilindən eşitmək istəyirdi. Lakin elə hər dəfəsində də ümidi lotereya biletləri kimi boş çıxırı. Bəlkə də elə əvvəldən boşça çıxacağını da bilirdi. Bile-bile də olsa ürəyində ümid göyərdirdi, bu ümidi sulayırdı, əzizləyirdi. Dirilərin ölməyindən çox, ümidişərin ölməyinə üzüldürdү. Bu səhər də ürəyi kədərlə dolmuşdu. Heç bilmirdi niye. Oğlunun boy-buxununa baxıb dalıb gedirdi öz gənclik illərinin xatirələrinə. Qəfildən xatirələrin içinde boğulmağa başladı. Xırıltı səsi gəldi boğazından. Əjdər heç nə başa düşmədi. Solmazı çagyrdı. Solmaz yüzürüb gəldi ki, anası artıq iki dünya arasındadır. Əjdər bunu onun baxışlarında anladı. Təcili yardım çagyrdılar. Lakin gec idi. Telli gözlerini Əjdəre zilləyib ondan nigaran bu dünyadan getdi.

Bir il keçdi... Həmin baxışları Əjdər unuda bilmirdi. Hara getsə, harda olsa o baxışlar aylı gecəyə dikilən pəncərənin mehdən yellənən pərdəsi kimi gözlərində asılmışdı. Bir gün səhər tezdən, dan yeri təzəcə sökülən vaxtı, kənd məscidindən azan səsi ucalırdı. Əjdər oyandı. Anasının butalı kəlağayıını əline alıb yarıyüxulu çöle çıxdı. Səmaya baxdı. Üzü günəşə doğru həzin-həzin addımlamağa başladı. Daşa həkk olunmuş anasının şəklinə çatanda yaylığını öpüb qoxlayıb, kəkələyə-kəkələyə "anam" söyledi. Başdaşının arxasında günəşin şəfəqi Əjdərin gözüne düşürdü. Anasının ona "Günəş balam" deməyini xatırladı. Nefəsi daraldı. Sinəsində edam tonqalına bənzər alovlar yanmağa başladı. "Anam" dedi, günəşin istisi onu sardı. "Mənəm, günəşin, sənə gəlmisəm, anal!" - deyib eynən həminkı gün kimi gözlərini şəkildəki gözlərə zillədi. Butalı kalağayı əlində, son dəfə günəşə boylanıb "günəşə" qovuşdu "günəşin övladı". Ulduz soyuqluğu canını sardıqca anasına da ha çox yaxınlaşdırı... Get-gedə dəha da çox... Daha da çox... çox...